

Utlåtande 2004: RVII (Dnr 329-1248/2002)

Inrättande av Sinnenas trädgård samt kolonilotter i nära anslutning till Blackebergs äldreboende och de nyblivna flyktingbostäderna i området

Motion av Eva Oivio och Karin Hanqvist (båda s) (2002:23)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande Motion (2002:23) av Eva Oivio och Karin Hanqvist (båda s) an- ses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.
--

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Ärendet

Eva Oivio och Karin Hanqvist (båda s) har i motion (2002:23), föreslagit att berörda nämnder och styrelser bör ges i uppdrag att inrätta Sinnenas trädgård vid Blackebergs äldreboende och se över möjligheten att anlägga även kolonilotter i närheten av densamma.

Remisser

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, gatu- och fastighetsnämnden, integrationsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, äldreomsorgsberedningen samt kommunstyrelsens pensionärsråd.

Stadsledningskontoret understryker fördelarna för äldre personer att ha nära tillgång till grönområden för att bibehålla god hälsa. Stadsledningskontoret ställer sig också positivt till inrättande av nya kolonilotter under förutsättning av att de inte står i strid med stadens mål för bostadsbyggandet.

Gatu- och fastighetsnämnden förklarar sig villig att upplåta parkmark för en sinnenas trädgård, men anser att finansieringen av projektet bör ske av annan. Anläggandet av kolonilotter avstyrks bl a av utrymmesskäl.

Integrationsnämnden ställer sig i enlighet med integrationsförvaltningens utlåtande positiv till inrättande av odlingslotter och en gemensam trädgård i Blackeberg.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig positiv till motionen.

Äldreomsorgsberedningen anser motionen besvarad med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Kommunstyrelsens pensionärsråd tillstyrker stadsledningskontorets förslag till beslut.

Mina synpunkter

”Sinnenas trädgård” inbjuder till sinnesstimulans och är ett kulturellt rum för möten och gemenskap. Samtidigt fungerar det som ett redskap för rehabilitering av terapeutisk betydelse. Jag är därför mycket positiv till anläggandet av den här typen av trädgårdar, gärna i anslutning till våra äldreboenden där det fulla värdet kommer till sin rätt.

Sedan motionen lämnats in har ärendet genom tidigare beredningsärenden redan behandlats i gatu- och fastighetsnämnden. I juni 2003 uppdrog nämndens majoritet åt gatu- och fastighetskontoret att tillsammans med berörd stadsdelsnämnd, undersöka möjligheten att hitta en lösning rörande ekonomisk ansvarsfördelning och trädgårdens storlek. Det inledande planeringsarbetet ålades gatu- och fastighetskontoret. Det konstaterades samtidigt att anläggandet av odlingslotter är olämpligt av utrymmesskäl samt närheten till det föreslagna Grimsta naturreservat. Den totala ytan räcker inte för upplåtelse till privat nyttjande utan bör vara tillgänglig för alla. En ”Sinnenas trädgård” är ytsnålare och därtill tillgänglig för alla, varför en sådan anläggning är att föredra på just denna plats.

Bromma stadsdelsnämnds och gatu- och fastighetskontorets arbete med anläggandet av en gemensamhetsträdgård i enlighet med motionen är nu långt framskridet. Fördelningen av de ekonomiska åtagandena är i stort lösta och bedöms rymmas inom budget. Slutlig utformning, finansiering och genomförande avgörs av gatu- och fastighetsnämnden och Bromma stadsdelsnämnd gemensamt. Eftersom nämnderna inom ramen för sina reglementen har rätt att fatta beslut om sådana åtgärder som omnämns i motionen kan det konstateras att förslaget redan är under genomförande.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Under den förra mandatperioden skedde en rad satsningar för en förbättrad livskvalitet för de boende på stadens äldreboenden. Sinnenas trädgård var ett sådant initiativ, ett annat handlade om ökade kulturinslag i omsorgen med särskilt utbildade kulturlotsar.

Att sinnenas trädgård nu växer fram även i Blackeberg är glädjande. Staden bör fortsätta uppmuntra denna typ av verksamhet kring olika former av särskilda boenden.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2002:23) av Eva Oivio och Karin Hanqvist (båda s) anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Margareta Olofsson

Anette Otteborn

ÄRENDET

Eva Oivio och Karin Hanqvist (båda s) har i motion (2002:23), *bilaga 2*, föreslagit att berörda nämnder och styrelser bör ges i uppdrag att inrätta Sinnenas trädgård vid Blackebergs äldreboende och se över möjligheten att anlägga även kolonilotter i närheten av densamma.

REMISSER

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, gatu- och fastighetsnämnden, integrationsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, äldreomsorgsberedningen samt kommunstyrelsens pensionärsråd.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 25 oktober 2002 är i huvudsak av följande lydelse.

Studier vid Alnarp lantbruksuniversitet visar att närhet till grönområden innebär att man mera sällan drabbas av dysfunktion jämfört med personer som har långa avstånd till grönområden. Detta gäller alla kategorier människor, men är särskilt framträdande beträffande barn och äldre. Eftersom kroppen är byggd för rörelse innebär avsaknad av områden att röra sig på ett ökat stillasittande och tilltagande ohälsa. Skogen, parken, den gröna lilla oasen ger de äldre möjlighet att promenera, öva sin balans, träna muskler, samtala, följa växt- och djurliv, se årstidsväxlingarna, känna värme och kyla, få nya intryck.

I Norrmalms stadsdelsnämnd är Sinnenas trädgård i Sabbatsbergsområdet ett bra exempel på hur trädgården genom medveten planering blivit utgångspunkt för rekreation, kultur, rehabiliterande aktiviteter och ett andningshål för både boende och personal i närområdet.

En ”Sinnenas trädgård” i miniatyr kan med ganska enkla medel ordnas i anslutning till snart sagt varje äldreboende. Servicehuset Postiljonen i Farsta stadsdelsnämnd är ett exempel på detta.

Samtidigt är det enligt stadsledningskontorets uppfattning upp till varje stadsdelsnämnd att enligt gällande delegationsbestämmelser och inom ram för given budget fatta beslut i frågor som rör verksamheter inom nämndens område. Vilken inriktning olika äldreboenden skall ha i staden bör vara en fråga för berörd nämnd och den professionella kompetens som finns inom äldreomsorgen i stadsdelsnämnderna. Den detaljstyrning från kommunfullmäktige som motionären föreslår av Blackebergs äldreboende stämmer inte överens med intentionerna i stadsdelsnämndsreformen.

Det bör även erinras om att investeringar i ”Sinnenas trädgård” genererar ökade driftskostnader hos stadsdelsnämnden.

Stadsledningskontoret kan se integrationsvinster med att koloniområden anläggs där människor med utländsk bakgrund och svenskar kan verka tillsammans. Samtidigt utgör bostäderna i Blackeberg inte permanenta bostäder för flyktingar, utan utgör just genomgångsbostäder. Det torde innebära att den långsiktiga integrationsverkan uteblir. Det kan dock finnas andra goda skäl till att skapa ytterligare kolonilotter för boende i staden. Den frågan bör dock prövas av gatu- och fastighetsnämnden och/eller mark-ägande bostadsbolag i särskild ordning. Det är dock av vikt att stadens mål om ökat bostadsbyggande inte hindras.

Gatu- och fastighetsnämnden beslöt den 22 oktober 2002 att överlämna och återropa tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av ledamöterna *Ann-Marie Strömberg* (v), *Kajsa Stenfelt* (v) och *Per Bolund* (mp) enligt det av ledamöterna Ann-Marie Strömberg m fl (v) och Per Bolund (mp) gemensamt framställda yrkandet, *bilaga 1*.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande av den 24 september 2002 är i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Eva Oivio och Karin Hanqvist (s) föreslår i sin motion att kommunfullmäktige ska ge berörda nämnder och styrelser i uppdrag att inrätta en Sinnenas Trädgård vid Blackebergs äldreboende och se över möjligheten att även anlägga kolonilotter i närheten av desamma. Motionen väcktes parallellt med att Bromma stadsdelsnämnd överlämnade en skrivelse från lokala pensionärsrådet till gatu- och fastighetsnämnden med motsvarande innehåll.

Gatu- och fastighetsnämnden besvarade 2002-05-07 stadsdelsnämndens skrivelse och beslutade i enlighet med kontorets förslag. Nämnden förklarade sig härvid villig att upplåta parkmark för en sinnenas trädgård, men ansåg att finansieringen av projektet borde ske av annan.

Att anlägga kolonilotter på parkmark kräver planändring. Detta avstyrktes av utrymmesskäl, bl a därför att gräsytan väster om lekplatsen ligger inom det föreslagna Grimsta naturreservat.

Kontorets förslag

Kontoret föreslår att gatu- och fastighetsnämnden beslutar i enlighet med sitt tidigare beslut i frågan.

Integrationsnämnden beslöt den 24 september 2002 att överlämna integrationsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Integrationsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 15 augusti 2002 är i huvudsak av följande lydelse.

Det är väl känt att odlande har starka positiva effekter på människors välbefinnande. I dag pågår projekt där "utbrända" eller långtidssjukrivna rehabiliteras genom att arbeta med odlande och trädgårdsarbete. Sannolikheten att odlingslotter och en välanlagd trädgård skulle vara till glädje både för boende på genomgångsbostäderna och övriga boende i närområdet är därför stor. Ur ett integrationsperspektiv finns också fördelar med att intresserade boende i genomgångsbostäderna tillsammans med intresserade boende i närområdet tillsammans anlägger och drar upp riktlinjer för hur trädgården och odlingslotterna skall se ut och underhållas. Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget att inrätta odlingslotter och en gemensam trädgård i Blackeberg.

Det finns dock ett stort antal frågor som behöver utredas vidare. Frågor som t.ex. handlar om finansiering vad gäller så väl investerings som driftskostnader måste lösas.

Bromma stadsdelsnämnd beslöt den 29 augusti 2002 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på motion om inrättande av Sinnenas trädgård samt kolonilotter.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 8 augusti 2002 har i huvudsak följande lydelse.

I stadens integrationsprogram sägs att Stockholm ska bli den första staden i världen som bryter utvecklingen mot ökad social och etnisk segregation. I denna diskussion är det viktigt att ha i åtanke att integration inte bara är en fråga om svenskar och invandrare. Det finns även en utbredd ålderssegregation i samhället som medför att de äldre lätt riskerar att bli isolerade i samhället. I en starkt segregerad stad som Stockholm behövs därför mötesplatser där människor i olika åldrar och med olika bakgrund kan träffas. En Sinnenas park och kolonilotter som kan föra flyktingar och övriga Blackeborgsbor närmare varandra och ge kunskaper och insikter, både om det som är lika och det som olika, är värd all uppmuntran. Staden kan och bör i sin fysiska planering medverka till att underlätta och ge förutsättningar för integration.

Bromma stadsdelsförvaltning ställer sig positiv till motionen och anser att Sinnenas Trädgård samt kolonilotter skall anläggas vid Blackebergs äldreboende.

Äldreomsorgsberedningen beslöt den 13 december 2002 att anse motionen besvarad med vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Marie Strömberg* (v), *Ann-Marie Furumark* (s), *Elin Låby* (mp), *Louise du Rietz-Svenson*, *Joan Lagerberg* och *Margareta Björk* (alla m) och *Desirée Pethrus-Engström* (kd), bilaga 1.

Kommunstyrelsens pensionärsråd beslöt den 28 november 2002 att tillstyrka stadsledningskontorets förslag till beslut i tjänsteutlåtande 2002-10-25 som svar på remissen.

RESERVATIONER M M

Gatu- och fastighetsnämnden

Reservationen av ledamöterna Ann-Marie Strömberg (v), Kajsa Stenfelt (v) och Per Bolund (mp) är av följande lydelse.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutar

- att uppdra åt kontoret att tillsammans med Bromma stadsdelsnämnd och integrationsnämnden vidare utreda möjligheterna att anordna en sinnenas trädgård i enlighet med motionen, samt
- att därutöver anföra:

En "sinnenas trädgård" är varken jämförbar eller ersättbar med orörd natur. En "sinnenas trädgård" är uppbyggd för att ge människor med funktionsnedsättningar tillgång till naturen. Detta innebär att "sinnenas trädgård" är tillgänglig för rörelsehindrade och för synskadade som kan få uppleva naturen genom känsel, dofter och hörsel. "Sinnessnas trädgårdar" har visat sig ha mycket positiva effekter för äldre, det har visat sig både i Sabbatsbergsområdet och i Älvsjö där sådana trädgårdar finnes. Trädgårdarna ger möjlighet till utevistelse och i Älvsjö har också viss rehabilitering kunnat förläggas utomhus tack vare den tillgängliga trädgården.

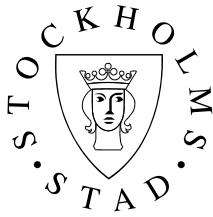
En "sinnenas trädgård" i enlighet med motionärernas förslag skulle innebära ett positivt inslag i stadsbilden och om de boende i närområdet får möjlighet att vara delaktiga både i skapandet och i skötseln av trädgården blir den också en del i stadens integrationsarbete.

Äldreomsorgsberedningen

Det särskilda uttalandet av Ann-Marie Strömberg (v), Ann-Marie Furumark (s), Elin Låby (mp), Louise du Rietz-Svenson, Joen Lagerberg och Margareta Björk (alla m) samt Desirée Pethrus-Engström (kd) är av följande lydelse.

Vi ställer oss mycket positiva till tanken att inrätta en Sinnessnas trädgård och kolonilotter. Närhet till grönområden har visat sig fylla en viktig rehabiliterande funktion. Den trädgård som finns i Normalms stadsdelsnämnd är flitigt använd och är ett bra exempel på hur en Sinnessnas trädgård kan fungera. Däremot är det stadsdelsnämnden och gatu- och fastighetsnämnden som har möjligheten att fatta beslut.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2002:23

2002:23

Motion av Eva Oivio (s) och Karin Hanqvist (s) om inrättande av Sinnenas Trädgård samt kolonilotter i nära anslutning till Blackebergs äldreboende och de nyblivna flyktningbostäderna i området

Under våren 2001 diskuterades inrättandet av 26 s.k. flyktningbostäder i Blackeberg. Åsiktsyttringarna inför detta var bitvis hätska, och namninsamlingar angående både emot och för dessa bostäder initierades. Flera boende i Blackeberg hade tidigare ansökt om bygglov för att anlägga kolonilotter just på den föreslagna tomten och fått avslag på det, vilket nu kritiserades i diskussionen. Samtidigt var både Företagarföreningen och företrädare för Blackebergs äldreboende positiva till dessa bostäder. De boenden i området, som initierade en namninsamling för flyktningbostäderna, fick senare under året Nelson Mandela priset för sin solidariska och positiva gest.

På grund av det skriande behovet av genomgångsbostäder – minst 200 endast i år - beslutade eniga nämnder och styrelser att inrätta dessa 26 flyktningbostäder i Blackeberg med inflyttning från och med våren 2002. Då presenterade också förtroenderådet och företrädare för Blackebergs äldreboende en idé om att inrätta en Sinnenas Trädgård emellan äldreboendet och de blivande flyktningbostäderna. Denna kunde uppfylla två viktiga målsättningar: integration mellan de äldre och de nya Blackebergsbor samt förbättrad hälsa för de äldre.

En Sinnenas Trädgård finns idag på Sabbatsbergsområdet i Stockholm. Det är ett uterum för både aktiviteter och kontemplation. Aktiviteterna handlar allt från skörde- och adventsfester, julmarknader, valborgsmässoaftons firande till möten med andra människor. Kontemplationen och själva namnet Sinnenas Trädgård hänvisar till att alla sinnen ska få sitt, man kan njuta av anblicken

och doften av blommor och andra växter, smaka på bären, lyssna till porlandet från en liten damm och uppleva hur det känns att gå på grus och gräs.

Förtroenderådet lämnade en skrivelse om detta till Bromma stadsdelsnämnd och samtliga partier tillstyrkte denna hemställan under maj 2001. Skrivelsen skickades vidare till gatu- och fastighetsnämnden.

På ett informationsmöte om det nya boendet för föreningslivet och organisationerna i Blackeberg i början av februari i år framkom det att skrivelsen inte hade hunnit behandlas av gatu- och fastighetsnämnden. Förtroenderådet hade också senare fått veta att den föreslagna marken för Sinnenas Trädgård tillhörde Familjebostäder. Samtidigt menade företrädarna för förtroenderådet och äldreboendet återigen att inrättande av denna trädgård och även ytterligare kolonilotter var högst önskvärt. Representanter för Stiftelsen Hotellhem, som är ansvariga för genomgångsbostäderna, visade även de intresse för idén och en vilja till att delta i planeringen av Sinnenas Trädgård.

På grund av de omfattande försäljningar som skett inom kommunen under de senaste åren borde det finnas investeringsmedel i staden för denna typ av projekt. Integration och prioritering av våra äldres behov av utomhusvistelse och förebyggande vård står ju högt upp på dagordningen hos stadens samtliga partier.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår vi kommunfullmäktige besluta att kommunfullmäktige ger de berörda nämnderna och styrelserna i uppdrag att inrätta Sinnenas Trädgård vid Blackeberg äldreboende och se över möjligheten att anlägga även kolonilotter i närheten av densamma.

Stockholm den 8 april 2002

Eva Oivio

Karin Hanqvist